

3.9.2021

**ASIA Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen
Kajaanin Harsunlehdon tuulivoimapuistohankkeeseen**

HANKE Kajaanin Harsunlehdon tuulivoimapuistohanke

HANKKEESTA VASTAAVA

Metsähallitus
Olli-Matti Tervaniemi
olli-matti.tervaniemi@metsa.fi

ASIAN VIREILLETULO

Tarveharkinnan kohteena on Metsähallituksen Kajaanin Harsunlehdon alueelle suunnittelema Harsunlehdon tuulivoimahanke. Asia on tullut vireille Kainuun ELY-keskuksessa 6.5.2021. Hanke käsittää 8 tuulivoimalaa, jotka olisivat teholtaan 5-7 MW, joten kokonaisteho olisi enintään 56 MW. Kunkin voimalan kokonaiskorkeus tulisi olemaan 280 metriä, napakorkeus 185 m ja roottorin halkaisija 190 m.

Harsunlehdon hanke kuuluu Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-hankekokonaisuuteen (max 127 voimalaa, 381 MW), jonka ympäristövaikutukset arvioitiin yhteysviranomaisen lausuntoon 10.6.2014 päättyneessä YVA-menettelyssä. Ympäristövaikutusten arviointia on tarkennettu yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta aikaisemmassa Murtomäen kaavaprosessissa (päättynyt 2016). Murtomäen kaavaprosessin vaikutusarviointeihin sisältyi Kajaanin ja Vieremän alueilla yhteensä 38 voimalaa, jossa Harsunlehdon suunnittelualueelle sijoittui 9 voimalaa (27 MW).

Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelyn yhteydessä tarkasteltiin maksimissaan 127 yksikköteholtaan 3 MW:n tuulivoimalan sijoittamista YVA-hankealueelle. YVA-menettelyn jälkeen jatkosuunnittelun ulkopuolelle jätettiin YVA-hankealueen keskiosa ja hankealue jakaantui kahteen erillisillä kaavoilla käsiteltävään osaan, pohjoisen Piiparinmäen ja etelän Murtomäen alueeseen. YVA-menettelyn tulokset huomioitiin Murtomäen alueen kaavoituksessa mm. jättämällä osa YVA-menettelyssä tutkituista voimalapaikoista pois kaavasta. Murtomäen alueen kaavaluonnosvaiheessa tarkastelussa oli Vieremän alueella 28 voimalaa ja Kajaanin alueella 10 voimalaa. Kaavaprosessin aikana voimalapoistoja tehtiin lisää. Vieremän 18 voimalapaikkaa sisältänyt kaavaehdotus eteni kunnanvaltuuston hyväksymiskäsittelyyn, jossa valtuusto päätti olla hyväksymättä kaavaa. Kajaanin puolelle kaupunginvaltuusto

hyväksyi 9 voimalapaikkaa sisältäneen osayleiskaavan vuonna 2016, mutta hyväksymispäätös kumottiin korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä. Kumotun kaavan alue sijoittuu Harsunlehdon tuulivoimapuiston suunnittelualueelle.

Tuulivoimalatekniikan kehittymisen myötä Metsähallitus suunnittelee Harsunlehdon tuulivoimahankkeessa aikaisemman YVA-menettelyn ja aikaisemman kaavaprosessin yhteydessä tarkastellun voimalan yksikkötehon korottamista noin 3 MW:sta 5-7 MW:iin sekä kokonaiskorkeuden nostamista 230 metristä 280 metriin. Napakorkeus nousisi 160 metristä 185 metriin ja roottorin halkaisija 140 metristä 190 metriin. Samalla YVA-menettelyn ja aikaisemman kaavaprosessin mukaisia voimalapaikkoja tarkistetaan vähäisesti. Alueelle suunnitellaan rakennettavaksi enintään 8 tuulivoimalaa aikaisemman kaavaprosessin 9 tuulivoimalan sijasta.

YVA-yksittäistapauspäätöstä varten laaditussa selvityksessä on kuvattu suunnitellun hankkeen nykyinen tilanne. Selvitys sisältää hankekuvauksen lisäksi nykyisen maankäyttötilanteen kuvauksen, selvitysalueen nykytilakuvauksen sekä olemassa oleviin selvityksiin perustuvan kuvauksen hankkeen ympäristövaikutuksista. Nykytilan kuvauksen pohjana ovat aiemmin laaditut YVA- ja kaavaselvitykset ja niihin tarpeellisin osin tehdyt päivitysselvitykset. Selvityksen mukaan alueen nykytilassa ja olosuhteissa ei ole kokonaisuutena tapahtunut merkittävää muutosta. Selvityksessä on tarkasteltu osaltaan myös suunnitellun voimalakorkeuden kasvun aiheuttamia vaikutuksia.

Harsunlehdon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi perustuu aikaisemman Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelyn sekä aikaisemman Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksen yhteydessä laadittuihin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin, joita päivitetään ja täydennetään Harsunlehdon osayleiskaavoituksen yhteydessä tarpeellisilta osin. Vaikutusarvioinnissa huomioidaan Harsunlehdon hankkeen yhteydessä jo laaditut melu- ja välkemallinnusten päivitykset, luonto- ja lintuselvityksen täydennys ja päivitys, muinaisjäänneinventoinnin täydennys, näkemäalueanalyysien ja maisemakuvasovitteiden päivitykset sekä susista saadut uudet ja tarkennetut tiedot. Hankkeesta vastaavan arvion mukaan hankkeesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Liittyminen muihin hankkeisiin

Suunnittelualueen lähiympäristössä ei ole muita tuulivoimahankkeita. Lähimpänä sijaitseva 41 voimalan Piiparinmäen tuulivoimapuisto on rakenteilla noin 8 km etäisyydellä luoteessa. Myös sen pohjoispuolella noin 27 km Harsunlehdon suunnittelualueesta sijaitseva 24 voimalaa käsittävä Metsälamminkankaan tuulivoimapuisto on rakenteilla.

Suunnittelualueen itäpuolelle noin 11 km etäisyydelle on suunnitteilla Fortumin Katajakankaan tuulivoimahanke, johon suunnitellaan enintään 55 tuulivoimalan rakentamista. YVA-menettely on käynnistetty ja YVA-ohjelma on asetettu nähtäville 20.4.2021.

Kauempana idässä noin 18 km suunnittelualueesta on kehitteillä ABO Wind Oy:n ja Metsähallituksen yhteinen Kivikankaan tuulivoimahanke, jossa hankealueelle tulisi

sijoittumaan tämänhetkisen suunnittelutilanteen mukaan enintään 68 tuulivoimalaa. YVA-menettely on käynnissä ja YVA-ohjelma on asetettu nähtäville 7.6.2021.

Tuulivoimahankkeiden lisäksi suunnittelualueen lähiympäristössä, Otanmäen taajamassa, on vireillä Otanmäki Mine Oy:n kaivoshankkeen Otanmäen historiallisen kaivoksen avaaminen uudelleen tuotantoon. Yhtiöllä on suunnittelualueen pohjoispuolella noin 10 km päässä kaksi aluetta, Otanmäki 4, Otanmäki 5, joille on vireillä malminetsintäluvapahakemukset. Hankkeessa ei ole vielä käynnistetty YVA-menettelyä tai jätetty TUKESille kaivospiirihakemusta.

Suunnittelualueen länsipuolella on Vapo Oy:n Iso Pajusuon turpeenottohanke, jolla on lainvoimainen ympäristölupa. Turvetuotantoa alueella ei ole vielä aloitettu.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Hankkeen suunnittelutilanne

Alueen suunnittelutilanne

YVA-tarveharkintaa varten laaditussa selvityksessä on todettu, että suunnittelutilanne on päivitetty vastaamaan nykytilannetta. Selvityksessä on yksityiskohtaisesti käyty läpi hankkeen suunnittelutilanne alkaen Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelystä ja päättyen Murtomäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavaan. Korkeimman hallinto-oikeuden kumottua 16.12.2019 Kajaanin kaupunginvaltuuston ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökset Kajaanin kaupunginhallitus on 12.5.2020 päättänyt käynnistää osayleiskaavan laatimisen uudelleen. Samalla kaavan nimeksi on muutettu Harsunlehdon tuulivoimapuiston yleiskaava. Osayleiskaavoitus on valmisteluvaiheessa ja odottaa Kainuun ELY-keskuksen päätöstä siitä, onko uudelle YVA-menettelylle tarvetta. Uuden kaavaprosessin yhteydessä on päivitetty selvityksiä, mm. luontoselvitys, lintuselvitys ja arviointi susiin kohdistuvista vaikutuksista.

Päättäneen Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelyn ja aikaisemman Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaavaprosessin jälkeen Harsunlehdon suunnittelualueen ja sen lähiympäristön kaavoitustilanteessa on tapahtunut muutoksia lähinnä maakuntakaavoituksen osalta. Lisäksi uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018.

Maakuntakaava

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa. Murtomäen osayleiskaavaprosessin jälkeen Kainuun maakuntakaavoituksessa on tapahtunut muutoksia siten, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017 ja se on tullut lainvoimaiseksi korkeimman hallinto-oikeuden 21.5.2019 tekemällä päätöksellä. Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019 ja se on tullut lainvoimaiseksi 26.2.2020. Harsunlehdon suunnittelualueella koskien vaihemaakuntakaavassa on kumottu aiemmin alueelle osittain ulottunut turvetuotannon erityisvyöhykkeen merkintä sekä lisätty 110 kV pääsähköjohdon yhteystarvemerkintä ja suojelualue-/kohdemerkintöjä suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen.

Kainuun lainvoimaisissa maakuntakaavoissa Harsunlehdon tuulivoimapuiston alue on kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Alue sijoittuu Murtomäen tuulivoima-alueelle (tv5). Alueelle on osoitettu Metsähallituksen päätöksellä muodostettuja soidensuojeluohjelman suojelualueita ja -kohteita (S) ja se rajautuu Talaskankaan Natura-alueeseen (SL), jolle on osoitettu matkailun kannalta merkittävä luonnonrauha-alue (Ira).

Alueen poikki on osoitettu 110 kV voimajohto ja sen rinnalle tuulivoima-alueiden pääsähkijohdon yhteystarvemerkinä. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä yleisen liikkumisen kannalta tärkeä ohjeellinen moottorikelkkailureitti kulkee alueen itäosan poikki.

Harsunlehdon tuulivoimapuisto rajautuu eteläosastaan Vieremän kunnan rajaan, joka kuuluu Pohjois-Savon liiton alueeseen. Alueella on voimassa neljä maakuntakaavaa. Pohjois-Savon maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 7.12.2011. Maakuntakaavaan on sen jälkeen 2010-luvulla tehty muutoksia, mutta ne eivät selvityksen mukaan koske Harsunlehdon alueen suunnittelussa huomioitavia alueita.

Yleis- ja asemakaavat

Tuulivoimapuiston suunnittelualueella ei ole yleis-, asema- tai ranta-asemakaavoja. Selvityksessä esiteltyt lähimmät rantakaava-alueet ovat hankealueen ulkopuolella. Kainuun puolella suunnittelualueita lähimpänä on Otanmäen asemakaava-alue noin 10 kilometrin päässä alueen koillispuolella. Pohjois-Savon puolella Vieremän kunnassa suunnittelualueita lähimpänä sijaitsee oikeusvaikutteinen Rotimon ja Marttisenjärven osayleiskaava noin 3,5 kilometrin etäisyydellä alueen lounaispuolella. Rotimon ranta-asemakaava, johon on tehty muutoksia vuonna 2010, on suunnittelualueen eteläpuolella lähimmillään n. 3,8 kilometrin päässä suunnittelualueesta.

Suunnittelualueen nykytilanne

Selvityksessä on esitetty kuvaus suunnittelualueesta ja todettu, että suunnittelualueen nykytilan kuvauksen pohjana ovat laaditut YVA- ja kaavaselvitykset ja niihin tarpeellisin osin tehdyt päivitysselvitykset. Aiemman YVA-/kaavaprosessin jälkeen tapahtuneet muutokset alueen olosuhteisiin on tuotu selvityksessä esiin, mikäli oleellisia muutoksia on tapahtunut. Alueen nykytilassa ja olosuhteissa ei ole selvityksen mukaan kokonaisuutena tapahtunut merkittävää muutosta.

Harsunlehdon alue sijaitsee noin 40 kilometrin etäisyydellä lounaaseen Kajaanin kaupungin keskustasta. Alue sijoittuu Isomäki-Vuolijoki -yhdystien (yt 8770), Vuolijointie/Keisarintie) itäpuolelle rajoittuen eteläosastaan Vieremän kunnan rajaan.

Sähkön siirto tuulivoimapuistosta kantaverkkoon on tarkoitus toteuttaa liittymällä tuulivoimapuiston poikki kulkevaan Kajave Oy:n hallinnoimaan Piiparinmäen tuulivoimapuiston 110 kV:n voimajohtoon, joka on jo rakennettu. Uusia voimajohtoja ei tarvita, koska liittymä toteutetaan Vilhontien ja johtoalueen risteykseen rakennettavalla sähköasemalla. Tuulivoimaloiden sisäinen sähkönsiirto tuulivoimalaitoksilta tapahtuu huoltoteiden yhteyteen kaivettavilla maakaapeilla.

Harsunlehdon tuulivoimapuiston osayleiskaavan valmistelun yhteydessä on laadittu kesällä 2020 aikaisempia luontoselvityksiä päivittäviä ja täydentäviä selvityksiä

kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta. Samalla on tarkistettu aikaisemmissa selvityksissä havaitut arvokkaat luontokohteet. Myös aikaisempia luontoselvityksiä päivittäviä ja täydentäviä linnustoselvityksiä on laadittu kesällä 2020 sekä tarkistettu aikaisemmissa selvityksissä todetut linnustollisesti arvokkaat alueet. Maastoselvitykset on kohdennettu aikaisemmasta kaavaprosessista muuttuneille alueille (tuulivoimalat, uudet yhdystiet).

Luontoselvitysten päivityksen ja täydentämisen yhteydessä kesällä 2020 on löytynyt mm. vesilain 2. luvun 11 §:n suojeltuihin luontokohteisiin kuuluvia lähteitä ja uhanalaisten ja huomioitavien kasvilajien esiintymispaikkoja sekä uhanalaisia luontotyypppejä.

Harsunlehdon tuulivoimapuistohankkeen ympäristövaikutukset

Harsunlehdon tuulivoimahanke kuuluu Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-hankekokonaisuuteen, jonka ympäristövaikutukset on arvioitu YVA-menettelyssä, joka päättyi yhteysviranomaisen lausuntoon 10.6.2014 (POPELY/1/07.04/2013). Ympäristövaikutusten arviointia on tarkennettu yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta aikaisemmassa Murtomäen kaavaprosessissa. Murtomäen kaavaprosessin vaikutusarviointeihin sisältyi Kajaanin ja Vieremän alueilla yhteensä 38 voimalaa.

Harsunlehdon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi perustuu aikaisemman Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelyn sekä aikaisemman Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksen yhteydessä laadittuihin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin, joita täydennetään Harsunlehdon osayleiskaavoituksen yhteydessä tarpeellisilta osin.

YVA-menettelyn ja aikaisemman kaavaprosessin yhteydessä laadittujen ympäristövaikutusarviointien ajantasaisuutta tarkastellaan Harsunlehdon tuulivoimahankkeen yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointia päivitetään niiltä osin kuin hankkeessa arvioidaan aiheutuvan muutoksia YVA-menettelyn ja edelleen aikaisemman kaavaprosessin yhteydessä laadittuun ympäristövaikutusten arviointiin. Vaikutusarvioinnissa huomioidaan Harsunlehdon hankkeen yhteydessä laaditut melu- ja välkemallinnuksen päivitykset, luonto- ja linnustoselvityksen täydennys ja päivitys, muinaisjäännösinventoinnin täydennys, näkemäalueanalyysien ja maisemasovitteiden päivitykset sekä susiin kohdistuvien vaikutusten arviointi.

Niiltä osin, kun yhteysviranomainen on lausunnossaan edellyttänyt vaikutusarvioinnin täydennystä jatkosuunnittelun yhteydessä, lausunto on huomioitu aikaisemmassa kaavaprosessissa ELY-keskusta tyydyttävällä tavalla.

Muutokset hankesuunnitelmassa

Harsunlehdon tuulivoimahankkeessa tarkastellaan yhteensä 8 kokonaiskorkeudeltaan 280 metristen voimaloiden sijoittamista hankealueelle.

YVA-menettelyssä arvioitiin merkittävästi laajempaa hankekokonaisuutta, jonka osa Harsunlehdon hanke on. Harsunlehdon hankkeen vaikutukset ovat siten merkittävästi vähäisemmät kuin YVA-menettelyssä arvioidun hankkeen vaikutukset.

Harsunlehdon hankesuunnitelman muutokset ovat kokonaisuutena vähäiset Kajaanin kaupunginvaltuuston vuonna 2016 hyväksymään Murtomäen Kajaanin osayleiskaavaan verrattuna. Yksi voimalapaikka on poistettu ja viittä voimalapaikkaa on siirretty. Lisäksi kaavoituksessa tutkitaan voimaloiden kokonaiskorkeuden nostamista. Hankesuunnitelmaan tehdyistä muutoksista ei arvioida aiheutuvan merkittävää eroa Murtomäen aiemmassa kaavavaiheessa arvioituihin vaikutuksiin.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja rakennettuun ympäristöön

Harsunlehdon hankesuunnitelmalla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja rakennettuun ympäristöön eivätkä vaikutukset merkittävästi eroa aikaisemmassa kaavavaiheessa arvioiduista vaikutuksista.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Maisemallisten vaikutusten arvioinnin ajantasaisuuden tarkastelua varten on päivitetty aikaisemman kaavaprosessin näkemäalueanalyysi sekä kaksi lähialueelta tehtyä havainnekuva. Hankesuunnitelman maisemavaikutuksia on verrattu aikaisemman kaavaprosessin hankesuunnitelman vaikutuksiin. Maisemavaikutusarviointia havainnekuvineen päivitetään laajemmin kaavoituksessa.

Pienemmän voimalamäärän johdosta Harsunlehdon tuulivoimahankkeen maisemavaikutukset arvioidaan selvityksessä kokonaisuutena jossain määrin vähäisemmiksi aikaisempaan kaavaprosessiin nähden etenkin Vieremän kunnan ja Rotimon suuntaan huolimatta voimalakorkeuden vähäisestä nostosta. Lisäksi aikaisempaa harvemman voimalasijoittelun on todettu keventävän voimaloiden maisemallista vaikutusta.

Vaikutukset muinaisjäänneksiin

Tunnettuihin kiinteisiin muinaisjäänneksiin ei kohdistu vaikutuksia.

Meluvaikutukset

Hankkeen melumallinnus on päivitetty vastaamaan uutta Harsunlehdon hankesuunnitelmaa kesäkuussa 2020.

Melumallinnusten perusteella Harsunlehdon tuulivoimapuiston meluvaikutukset ulottuisivat aikaisempaa kauemmas Harsunlehdon luoteispuolella uuden voimalapaikan myötä. Melualueelle sijoittuu vain Metsähallituksen omia maita. Muutoin hankkeen meluvaikutukset ovat merkittävästi vähäisemmät aikaisempaan kaavaprosessiin nähden, etenkin Vieremän kunnan puolella. Vieremän kunnan puolella 40 dB (A) meluvyöhykkeelle sijoittuu vain Metsähallituksen omia maita.

Melumallinnuksen mukainen 40 dB (A):n meluvyöhyke ei myöskään ulotu Talaskankaan Natura-alueelle.

Välkevaikutukset

Hankkeen välkemallinnus on päivitetty vastaamaan uutta Harsunlehdon hankesuunnitelmaa marraskuussa 2020.

Välkemallinnuksen perusteella Harsunlehdon välkevaikutukset ulottuvat aikaisempaa kauemmas alueen länsi-luoteisosassa sekä alueen itäosassa. Muutoin hankkeen välkevaikutusten todetaan olevan merkittävästi vähäisemmät aikaisempaan kaavaproessiin nähden, etenkin Vieremän kunnan alueella.

Vaikutukset luontoon

Harsunlehdon uusi hankesuunnitelma ei hankevastaavan mukaan tuo muutoksia aiemmin tehtyihin vaikutusarviointeihin ja johtopäätelmiin luontotyyppien ja kasvillisuuden osalta. Vaikutukset arvioidaan vähäisiksi. Tuulivoimarakentamisen vaikutukset hankealueen luontotyypeihin ja kasvillisuuteen arvioidaan selvityksessä vähäisiksi ja vastaavan lähinnä tavanomaisia metsätaloustoimenpiteitä sekä metsäautotierakentamista. Alueella esiintyvän rauhoitetun valkolehdokin esiintymät huomioidaan Harsunlehdon kaavassa.

Myöskään linnuston osalta uusi hankesuunnitelma ei selvityksen mukaan tuo muutoksia aiemmin tehtyihin vaikutusarviointeihin ja johtopäätelmiin. Vaikutukset linnustoon arvioidaan selvityksessä kokonaisuudessaan vähäisiksi. Aiempaan YVA-vaiheeseen verrattuna Harsunlehdon kaavasunnitelmassa lintujen törmäysriski vähenee selvästi törmäyspinta-alan pienentyessä lähes 12 kertaa pienemmäksi voimalan koon kasvamisesta huolimatta. Murtomäen kaavatilanteeseen verrattuna törmäyspinta-ala kasvaa jonkin verran suuremman voimalatyyppin vuoksi, vaikka voimaloiden lukumäärä vähenee 9:stä 8:aan. Voimalatyyppin muutoksesta seuraava turbiinin lapojen pyyhkäisyalan muutos ei merkittävästi lisää linnustovaikutuksia, sillä muutos pyyhkäisyalassa on vähäinen eikä hankealue sijoitu keskeisille muuttoreiteille, joissa muutto olisi tiivistä ja lintumäärät suuria. Voimaloiden määrä on vähäinen ja sijoittelu suhteellisen tiivis, joten muuttomatkalla olevien lintujen on helppo väistää ja kiertää reitille osuneet voimalat. Tuulivoimarakentamiseen suunnitellut alueet eivät olleet linnustollisesti merkittäviä myöskään pesimälinnuston osalta. Linnustollisesti huomionarvoisimpia kohteita olivat metsojen soidinalueet sekä Harsunlehdon kaava-alueen ulkopuolella oleva Pellikanlehdon vanha metsä. Kohteet on huomioitu Harsunlehdon kaavasunnitelmassa.

Harsunlehdon kaavoituksen yhteydessä laaditaan erillinen arviointi hankkeen vaikutuksista susiin. Hankevastaavan toimittaman selvityksen mukaan hankkeella ei kuitenkaan arvioida olevan susiin todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia rakentamis- ja toimintavaiheessa. Aikaisempaan tilanteeseen verrattuna susista on saatu nyt merkittävästi tarkemmat ja kattavammat tuoreet tiedot. Luonnonvarakeskukselta saatujen aineistojen mukaan suunnittelualue ei kuulu suden reviirin ydinalueisiin, eikä aktiivisessa käytössä oleviin alueisiin, eikä siltä ole havaittu pesäpaikkoja. Suunnittelualueen lähialueetkaan eivät aineiston perusteella ole olleet susien lisääntymisen kannalta merkittäviä. Ainoa havainto pesimisestä suunnittelualueen läheisyydessä on vuodelta 2012. Sitä ennen ja sen jälkeen susien pesäpaikkahavainnot ovat sijoittuneet huomattavan kauas suunnittelualueesta. Alueella vaikuttaa olleen merkitystä sudelle lähinnä ravinnonhankinta-alueena. Hanke ei tuo tähän merkittävää muutosta, koska rakentamisvaiheen jälkeen riistan on todettu palaavan tuulivoimapuistojen alueille. Myöskään muun eläimistön osalta uuden hankesuunnitelman ei todeta tuovan muutoksia aiemmin tehtyihin vaikutusarviointeihin ja johtopäätelmiin.

Vaikutukset suojelualueisiin

Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelyn yhteydessä on laadittu luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiset Natura-arvioinnit Natura-alueille, joista lähimpinä ovat Talaskankaan alue (FI1200901) 0,9 km:n etäisyydellä ja Rahajärvi-Kotteroinen (FI0600054) noin 5 km:n etäisyydellä Harsunlehdon suunnittelualueesta.

Talaskankaan Natura-arvioinnin perusteella on todettu, ettei Murtomäen tuulivoimapuiston toteuttamisesta aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille tai lajeille.

Raha-Kotteroinen Natura-arvioinnin mukaan tuulivoimapuistohanke ei muuta Natura-alueen fyysisiä elinympäristöjä eikä hankkeesta aiheudu vaikutuksia Natura-alueen kasvilajistoon tai luontotyypeihin.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Piiparinmäen, Murtomäen ja Metsälammin kankaan hankkeiden YVA-menettelyssä ja kaavoitusprosesseissa on laajasti selvitetty alueen eri hankkeiden yhteisvaikutuksia. Piiparinmäen-Murtomäen kaavoituksen arvioinnissa oli mukana myös Kokkosuon tuulivoimahanke, joka on sittemmin keskeytetty. Murtomäen kaavan yhteisvaikutusarvioinnissa on tarkasteltu tuulivoimahankkeiden lisäksi Iso Pajusuolle suunniteltua turvetuotantoa sekä Otanmäen alueelle suunniteltua kaivostoimintaa. Tarkastelussa on tunnistettu hankkeiden mahdollisina yhteisvaikutuksina vaikutukset maisemaan ja virkistykseen, muuttolinnustoon, metsäpeuraan, suurpetoihin ja ekologiin yhteyksiin. Laadittujen arviointien perusteella Murtomäen tuulivoimahankkeesta ei arvioitu aiheutuvan merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

Selvityksessä onkin todettu, että koska Harsunlehdon hankesuunnitelma on merkittävästi aiemmassa yhteisvaikutusarvioinnissa käsiteltyä Murtomäen hankesuunnitelmaa (Kajaani+Vieremä) suppeampi ja, että alueen olosuhteissa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia, Harsunlehdon hankkeesta ei aiheudu aiempiin arviointeihin sisältyneiden hankkeiden kanssa merkittäviä yhteisvaikutuksia.

Alkuvaiheessa olevien Katajamäen ja Kivikankaan tuulivoimahankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset Harsunlehdon hankkeen kanssa tunnistetaan hankkeiden suunnittelun ja vaikutusten arviointien edetessä ja hankesuunnitelmien kehittyessä. Suuren etäisyyden vuoksi hankkeilla ei ole lähivaikutuksista (melu, välke) aiheutuvia yhteisvaikutuksia. Paikoittaiset maisemalliset yhteisvaikutukset ovat mahdollisia Talaskankaan alueella Katajakankaan hankkeen kanssa ja Oulujärvelle mahdollisesti myös Kivikankaan hankkeen kanssa.

Katajamäen hanke sijoittuu Harsunlehdon hankkeen kanssa saman susireviirin alueelle, jolloin myös yhteisvaikutukset alueen susiin saattavat olla mahdollisia. Hankkeiden vaikutukset ovat toteutuessaan paikallisia ja yhteisvaikutukset mahdollisesti susille soveltuvia elinalueita pirstovia. Luonnonvarakeskuksen arvioinnin mukaan tutkimustulosten puuttuessa ei kuitenkaan voida varmuudella sanoa, että hankkeista olisi haittaa suden esiintymiselle tai lisääntymiselle. Mikäli tulevaisuudessa yhä uusia laajoja tuulipuistohankkeita muodostuu samalle susireviirille saattaa eri hankkeiden

yhteisvaikutuksesta suurpetojen mahdollisuus löytää laaja häiriötön elinympäristö tosin vaikeutua.

Susien reviirikeskusten perusteella tehdyn arvion mukaan tuulivoimapuistot sijoittuvat idästä länteen suuntautuvalla susien levittäytymisreitillä varrelle. Levittäytymisväylän ei kuitenkaan arvioida kaikkien tuulivoimahankkeiden toteutuessaan katkeavan, vaan susien levittäytyminen eri hankealueiden väleissä on edelleen mahdollista. Molemmat tiedossa olevat uudet hankkeet ovat suuria ja niistä on käynnistetty YVA-menettelyt, joiden yhteydessä tunnistetaan ja arvioidaan yhteisvaikutukset tarvittavassa laajuudessa.

ASIAN KÄSITTELY

Kuuleminen

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt asiasta lausunnot Pohjois-Savon ELY-keskukselta, Kainuun liitolta, Pohjois-Savon liitolta, Kainuun Museolta, Vieremän kunnalta ja Kajaanin kaupungilta.

Pohjois-Savon ELY-keskus kiinnittää asiassa huomionsa siihen, että nyt esitetty Harsunlehdon hankealue sisältyi jo vuonna 2014 päättyneessä YVA-menettelyssä tutkittuun Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan tuulivoimapuiston hankealueeseen. Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-menettelyssä tutkittiin tuulivoimarakentamista nyt esitettyä hanketta huomattavasti suuremmassa mittakaavassa, koska YVA:ssa tutkittu voimaloiden kokonaismäärä oli 85-127 kpl ja yhteenlaskettu nimellisteho 255-381 MW.

Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-selostuksesta käy myös ilmi, että nyt Harsunlehdon tuulivoimapuisto -nimisenä esiintyvälle hankealueelle ja sen ympäristöön esitettiin YVA:ssa sijoittuvaksi useampia voimaloita kuin nyt, varsinkin kun tarkastelussa huomioidaan myös YVA:ssa tuolloin mukana olleet Vieremän voimalat.

Harsunlehdon hankkeen ero Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA:ssa jo tutkittuun näyttäisikin olevan ensisijaisesti se, että nyt rakennettavaksi esitetyt kahdeksan voimalaa ovat jossain määrin korkeampia (+50 m) ja ominaisteholtaan suurempia (+2-4 MW) kuin YVA:ssa tutkitut.

Pohjois-Savon ELY-keskus ei näekään tarvetta YVA-menettelyn soveltamiselle Harsunlehdon tuulivoimahankkeeseen sen Pohjois-Savon alueelle kohdistuvien vaikutusten perusteella. Mahdollisen tuulivoimayleiskaavan laatimisen yhteydessä on kuitenkin selvitettävä kaavan vaikutukset myös Pohjois-Savoa koskevilta osin. Lisäksi on kiinnitettävä erityishuomio päätöksessä KHO:2019:160 mainittuihin luontovaikutuksiin (vaikutus suden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ja susireviireihin).

Lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskus ilmoittaa yhteisvaikutuksia koskevaa harkintaa varten Kainuun ELY-keskukselle tiedoksi, että sille on tehty YVA-tarveharkintapyyntö Sonkajärven (Sukeva) alueelle sijoittuvasta Likapyöreen tuulivoimahankkeesta (6 voimalaa, Solarwind Finland Oy). Karttatarkastelun perusteella Harsunlehdon ja

Likapyöreän hankkeissa lähimpien voimaloiden välinen etäisyys olisi jonkin verran yli 10 kilometriä. Likapyöreän hankkeen alustava voimalasijoittelu on lausunnon liitteenä.

Kainuun liitto toteaa lausunnossaan, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017. Lainvoimaisessa tuulivoimamaakuntakaavassa on osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi Murtomäen alue osa-aluemerkinnällä tv-5. Aluetta koskee suunnittelumääräys, jonka mukaan suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.

Lainvoimainen Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu lausuntopyyntöä kohteena olevalle alueelle kaksi suojelualuetta (S, aluevarausmerkintä ja kohdemerkintä) ja moottorikelkkailureitti. Pienialaiset suojelualueet osoitetaan maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen kohdemerkinnällä.

Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on käynnistynyt maakuntavaltuuston päätöksellä 17.6.2019. Vaihemaakuntakaavan laatimisen yhteydessä arvioidaan voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden (tv) tarkistamistarpeet.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että YVA-menettelyn harkinnassa otetaan huomioon hankealueelle jo toteutettu YVA-menettely, osayleiskaavoitus, aiemmat selvitykset ja niiden täydennykset. Hankealueella on käynnissä uusi osayleiskaavoitus, jossa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti tullaan arvioimaan kaavan merkittävät vaikutukset.

Pohjois-Savon liitto toteaa lausunnossaan, että hankealueen läheisyyteen sijoittuvat Pohjois-Savon maakuntakaavojen merkinnät on kuvattu suunnitelma-asiakirjassa. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen luonnos on parhaillaan valmistelussa ja nähtävillä alkuvuodesta 2022. Pohjois-Savon maakuntakaavoituksen näkökulmasta on tärkeä edistää tuulivoimarakentamista maakuntarajan molemmiin puolin. Hankkeiden yhteisvaikutukset otetaan huomioon maakuntakaavatasolla.

Kainuun Museo ilmoittaa lausunnossaan, että suunnittelualueella tai sen lähialueilla ei sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä eikä rakennussuojelukohteita. Noin 3 km päässä suunnittelualueelta sijaitsee maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde, Saaresmäen tie. Alueella sijaitsee myös alueellisesti tai paikallisesti arvokkaita maisemia ja kohteita. Kohteet on esitetty Selvityksessä YVA-tarveharkintaa varten.

Kainuun Museo toteaa, että suunnittelualueelle on laadittu, päivitetty ja täydennetty muinaisjäännösinventointeja ja ne on esitetty Selvityksessä YVA-tarveharkintaa varten. Näiden tietojen perusteella hanke voi edetä suunnitelman mukaisesti.

Kainuun Museolla ei ole huomautettavaa Metsähallituksen pyynnöstä harkinnanvaraisen YVA-menettelyn soveltamisesta Harsunlehdon tuulivoimahankkeeseen.

Vieremän kunnan kunnanhallitus toteaa lausunnossaan, että Vieremän kunta pitäisi uuden YVA selvityksen tekoa hyvänä alueen erämaisuus huomioiden.

Kajaanin kaupunki ei ole antanut lausuntoa.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Metsähallituksen Kajaanin Harsunlehdon tuulivoimahankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

Mikäli hanke olennaisesti muuttuu esitetystä tai sitä myöhemmin laajennetaan, tulee YVA-menettelyn tarve arvioida uudestaan.

Ratkaisun perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 3.1 §:n mukaan hankkeisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteessä 1 on määritelty hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä. Tuulivoimahankkeiden osalta arviointimenettely tulee liitteen 1 luettelon 7 kohdan e-alakohdan mukaan sovellettavaksi, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Harsunlehdon tuulivoimapuisto on 8 voimalaa sisältävänä hankeluettelossa mainittua lukumäärältään pienempi, mutta kokonaisteholtaan suurempi.

Arviointimenettelyä sovelletaan YVA-lain 3.2 §:n mukaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

YVA-lain 11 §:n mukaan ELY-keskus on toimivaltainen viranomaisen päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen. Päätöksestä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa säädetään YVA-lain 13 §:ssä. Kainuun ELY-keskus on kuullut ennen päätöksen tekemistä arviointimenettelyn tarpeesta asianomaisia viranomaisia YVA-lain 13 §:n mukaisesti.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksenteon perusteena olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2. Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on tarkasteltava erityisesti hankkeen ominaisuuksia (mm. hankkeen kokoa ja hankkeen yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa), sijaintia (mm. nykyistä maankäyttöä)

sekä vaikutusten luonnetta (mm. vaikutusten kohteena olevan väestön määrää, vaikutusten suuruutta, kestoja, toistuvuutta ja palautuvuutta).

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2017, YVA-asetus) 2 §:ssä säädetään luonnonympäristön sietokyvyn ottamisesta huomioon päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Lainkohdan mukaan päätettäessä YVA-menettelyn soveltamisesta YVA-lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen on lain liitteessä 2 olevan 2 kohdan c alakohdassa mainitun luonnonympäristön sietokyvyn osalta otettava huomioon erityisesti mm. lain nojalla luokitellut tai suojellut alueet sekä jäsenvaltioiden luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY perusteella määrittelemät Natura 2000 -alueet (YVA-asetus 2.1 §:n 5 kohta).

YVA-lain 31 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Harsunlehdon tuulivoimapuistohanke kuuluu Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan YVA-hankekokonaisuuteen, jonka ympäristövaikutukset on arvioitu YVA-menettelyssä, joka päättyi yhteysviranomaisen lausuntoon 10.6.2014 (POPELY/1/07.04/2013). Ympäristövaikutusten arviointia on tarkennettu yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta aikaisemmassa Murtomäen osayleiskaavaprosessissa. Korkeimman hallinto-oikeuden kumottua 16.12.2019 Kajaanin kaupunginvaltuuston ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökset Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaavasta Kajaanin kaupunginhallitus on 12.5.2020 päättänyt käynnistää osayleiskaavan laatimisen uudelleen. Samalla kaavan nimeksi on muutettu Harsunlehdon tuulivoimapuiston yleiskaava.

YVA-tarveharkintaa varten laaditussa selvityksessä mainitaan, että Harsunlehdon osayleiskaavoitus on valmisteluvaiheessa. Tarkennettakoon, että Metsähallituksen kaavoitusaloite kaavoituksen valmistelun käynnistämisestä on hyväksytty Kajaanin kaupunginhallituksessa, mutta kaavaa ei ole vielä kuulutettu virallisesti vireille eikä esim. maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:ssä säädettyä valmisteluaineistoa ole asetettu nähtäville.

Hakijan esittämän selvityksen mukaan Harsunlehdon hankesuunnitelman muutokset ovat kokonaisuutena vähäiset Kajaanin kaupunginvaltuuston vuonna 2016 hyväksymään Murtomäen Kajaanin osayleiskaavaan verrattuna. Hanke-aluetta on laajennettu sähkönsiirtolinjan länsipuolelle, yksi voimalapaikka on poistettu ja viittä voimalapaikkaa on siirretty. Voimalapaikkojen siirrot ovat suhteellisen vähäisiä (noin 500 m), ja ne sijoittuvat pääosin tavanomaisiin talousmetsiin. Hakijan mukaan kyseisillä alueilla ei ole kasvillisuudeltaan erityisiä luontoarvoja ja alueelle on jo rakennettu hankkeen tarvitsema sähkölinja, joten siirroista aiheutuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan osalla voimalapaikoista ja tielinjausten alueilla kuitenkin on huomionarvoisia luontoarvoja, sillä alueella esiintyy luonnonsuojeluasetuksella koko maassa rauhoitettua valkolehdokkia, joka on tuotu esiin selvityksessäkin. Valkolehdokin kannalta 500 metrin voimalasiirrot ovat merkittäviä.

Päivitysinventoinneissa valkolehdokkia löydettiin määrällisesti enemmän kuin aikaisemman Murtomäen osayleiskaavaprosessin yhteydessä. Voimaloiden sijainnin muutosten myötä niitä sijoittuu nyt neljän suunnitellun voimalan alueelle, kun aikaisemmassa kaavatilanteessa valkolehdokkia oli ainoastaan kahden voimalan alueella suunnittelualueen muiden havaittujen valkolehdokkien sijoituessa voimala-alueiden ja tielinjausten ulkopuolelle. Luonnonsuojelulain 42 §:ssä kielletään rauhoitettujen kasvien tai niiden osien poimiminen tai hävittäminen. Luonnonsuojelulain 48 §:n mukaan mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään, ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Kyseisessä lain kohdassa mainitaan, että tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamasta rauhoitettuja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Tällä tarkoitetaan, että mikäli vaihtoehtoisen ratkaisun aiheuttamat lisäkustannukset ovat vähäiset, tässä yleispoikkeussäännöksessä mainitut toimet eivät ole sallittuja ilman poikkeuslupaa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 42 §:ssä säädetystä rauhoitussäännöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana. Lähtökohtaisesti toimenpiteet tulee suunnitella mahdollisimman vähän haittaa aiheuttaviksi.

Aikaisemmassa YVA-menettelyssä ja aikaisemman kaavaprosessin yhteydessä tarkasteltujen voimaloiden yksikköteho oli noin 3 MW. Uudessa hankesuunnitelmassa on suunniteltu yksikkötehon korottamista 5-7 MW:iin. Samoin voimaloiden kokonaiskorkeus on suunniteltu nostettavaksi 230 metristä 280 metriin. Napakorkeus nousisi 160 metristä 185 metriin ja roottorin halkaisija 140 metristä 190 metriin. Samalla YVA-menettelyn ja aikaisemman kaavaprosessin mukaisia voimalapaikkoja tarkistetaan vähäisesti. Verrattuna aikaisempaan YVA-menettelyyn ja kaavaprosessiin tuulivoimapuistosta poistetaan yksi voimala. Vaikka voimaloiden kokonaiskorkeus nousee 50 m, selvityksessä esitetyistä näkemäanalyyseistä voidaan päätellä, että suorat maisemavaikutukset pysyvälle asutukselle tai vapaa-ajan asutukselle ovat suurimmalta osin vähäisiä. Voimalat sijaitsevat suhteellisen kaukana tai ovat usein puuston muodostamilla näkymisen katvealueilla. Lisäksi voimaloiden määrää (8 kpl) voidaan pitää sen verran vähäisenä, että voimaloiden kokonaiskorkeuden korottamisesta johtuvat maisemavaikutukset voidaan arvioida tarkemmin yleiskaavatyön yhteydessä.

Hankkeessa on päivitetty ja täydennetty useita vaikutusten arvioinnissa keskeisiä selvityksiä, joita tullaan hyödyntämään hankkeessa laadittavassa osayleiskaavassa. Kun otetaan huomioon aiemmin suoritettu YVA-menettely sekä hankevastaavan YVA-tarveharkintaa varten laatimat päivitettyt selvitykset ja vaikutusten arvionnit, Kainuun ELY-keskus katsoo, että uuden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn suorittaminen suunnitellun hankkeen esitetyistä muutoksista ei ole tarpeen. Hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne huomioden Kainuun ELY-keskus katsoo, että suunnitelluista muutoksista ei aiheudu todennäköisesti laadultaan tai laajuudeltaan sellaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia, joita ei olisi jo arvioitu riittävästi aiemmassa YVA-menettelyssä ja joiden vuoksi uusi YVA-menettely olisi katsottava tarpeelliseksi. Tämä koskee myös eri hankkeiden yhteisvaikutuksia. Ympäristövaikutukset tulevat arvioitavaksi riittävällä tavalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoitusmenettelyssä. Harsunlehdon osayleiskaavan laatimisen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota erityisesti päivitettyissä luontoselvityksissä havaittuihin

luontoarvoihin, kuten huomionarvoisiin kasvilajeihin ja uhanalaisiin luontotyyppeihin sekä niille mahdollisesti kohdistuviin vaikutuksiin.

Harsunlehdon hankkeen lisäksi maakuntarajan molemmin puolin on joko käynnissä tai vireillä useita tuulivoimapuistohankkeita. Hankkeilla on arvioitu olevan yhteisvaikutuksia, joita arvioidaan tällä hetkellä Katajakankaan ja Kivikankaan tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyissä. Pohjois-Savon puolella Sonkajärven (Sukeva) alueella, aivan maakuntarajan tuntumassa, on vireillä Likapyöreän tuulivoimapuistohanke. Hankkeesta on jätetty Pohjois-Savon ELY-keskukselle YVA-tarveharkintapyyntö.

Pohjois-Savon ELY-keskus on Harsunlehdon hanketta koskevassa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota hankkeiden yhteisvaikutusarviointiin. Kainuun ELY-keskus katsoo, että hankkeilla voi olla yhteisvaikutuksia, jotka tulee arvioida sekä jo käynnissä olevissa hankkeissa, mutta myös käynnistyvissä hankkeissa. Kyseessä olevalla maakuntarajalla oleva vyöhyke vaikuttaa olevan kiinnostava alue tuulivoiman rakentamiseen. Jo suunnittelussa olevien ja alkavien hankkeiden lisäksi on mahdollista, että myös uusien tuulivoimahankkeiden sijoittamista alueelle tultaisiin selvittämään. Mitä enemmän hankkeita tulisi sijoittamaan alueelle sitä merkittävämmäksi hankkeiden yhteisvaikutukset tulisivat muodostumaan. Uusien hankkeiden osalta korostuukin tarve entistä perusteellisemmalle yhteisvaikutusten arvioinnille. Vaikka Harsunlehdon hankkeen osalta hankkeiden yhteisvaikutuksia ei arvioitaisikaan YVA-menettelyssä, käynnissä olevassa osayleiskaavoituksessa yhteisvaikutukset muiden tiedossa olevien hankkeiden kanssa tulee huolellisesti ja kattavasti arvioida.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että hankkeeseen liittyvä alueidenkäytön suunnittelu on toteutettava osayleiskaavalla, jota saa käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 77 a §). Kaavoituksessa tulee kiinnittää huomiota selvitysten hyvään tasoon, selkeyteen ja riittävyys, jotta kaavan vaikutukset voidaan luotettavasti arvioida. Voimassa olevien maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset, erityisesti tuulivoimamaakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys ja sen sisältö kokonaisuudessaan koskien yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia tulee hankkeen jatkosuunnittelussa ottaa huomioon.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 3, 11-13, 31 ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 1-3 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Tähän päätökseen ei YVA-lain 37.2 §:n mukaisesti saa muutoin hakea muutosta valittamalla. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

KUULUTTAMINEN

Päätös on nähtävillä Kajaanin kaupungin ja Vieremän kunnan virallisella ilmoitustaululla ja sähköisenä osoitteessa www.ymparisto.fi/yva-paatokset/kainuu.

LIITE Valitusosoitus

JAKELU JA MAKSUT

Päätös (todisteellisenä tiedoksiantona)

Metsähallitus

Maksu Maksutta

Tiedoksi (sähköpostitse)

Kajaanin kaupunki

Kainuun liitto

Kainuun Museo

Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon liitto

Vieremän kunta

Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus

ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat - vastualueen johtaja Sari Myllyoja ja esitellyt luonnonsuojeluasiantuntija Jouko Saastamoinen, joka antaa asiasta lisätietoja. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan lopussa.